



OPETUSHALLITUS  
UTBILDNINGSTYRELSEN

# Monilukutaito tutkinnon perusteissa

Opetusneuvokset Inka Ruokolainen ja Tuija Artama  
Opetushallitus, ammatillinen koulutus



# Näkökulmia monilukutaitoon ammatillisessa koulutuksessa

- Tavoitteena on, että ammatillisesta koulutuksesta valmistuneilla on yhteiskunnassa, jatko-opinnoissa ja työelämässä toimimiseen tarvittava osaaminen.
- Ammatillisessa koulutuksessa
  - hankitaan valmiuksia ammatillisen monilukutaidon hallintaan
  - hankitaan monilukutaitoa aktiiviseen kansalaisuuteen, sivistykseen ja työelämässä toimimiseen
- Ammatillinen monilukutaito on osa ammattitaitoa
- Monilukutaito on yksi elinikäisen oppimisen avaintaidoista
- Ammatissa toimimisen edellyttämän monilukutaidon kehittymiseen tarvitaan eri toimijoiden, kuten työelämän ja koulutuksen järjestäjien yhteistyötä

# Tutkintokieli ja muut kielet

- Tutkinnon tai valmentavan koulutuksen voi suorittaa järjestämisluvassa määrätyllä tutkintokielellä (531/2017, 24 §) ts. osaaminen osoitetaan tutkintokielellä
  - Koskee myös yksittäisen tutkinnon osan suorittamista
  - Jos koulutuksen järjestäjä antaa opetusta myös muilla kielillä, tutkinto/tutkinnon osa tulee opetuskielestä riippumatta suorittaa tutkintokielellä
  - Mikäli tutkintokielen hallinta (ammattitaitovaatimukset) on heikkoa, on tärkeää pohtia, milloin opiskelija on valmis myös tästä näkökulmasta osaamisen osoittamiseen
  - Osaaminen osoittamisessa ei voida käyttää muuta kuin tutkintokieltä (ellei ammattitaitovaatimuksissa vieraan tai toisen kotimaisen kielen osaamista)
  - Osaamisen osoittamisessa ei voida käyttää kielen kääntämisen apuvälineitä

# Monilukutaito tutkinnon perusteissa

- Monilukutaito määritellään tutkinnon perusteissa
- Ammatilliset tutkinnon osat ja yhteisten tutkinnon osat monilukutaitoa ja kielellistä osaamista, joka opiskelijan tulee hallita suorittaakseen tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen.
- Ammatillisten tutkinnon osien monilukutaito ja kielitaito on määritelty ammattitaitovaatimuksissa osana tutkinnon osan työprosessia tai tehtäväkokonaisuutta
  - Kytkeytyy työelämän osaamisvaatimukseen ja alalla käytettyihin tekstityyppeihin
  - Tarvittava kielitaito ja taso vaihtelee eri aloilla
  - Ammattitaitovaatimuksilla määritellään alalla ja työtehtävissä tarvittavaa kielitaitoa (sekä tutkintokieli, toinen kotimainen ja vieras kieli) ja monilukutaitoa

# Monilukutaito ammatillisissa tutkinnon osissa

- Ammatillinen monilukutaito on keskeistä osaamista – osaaminen muuttuu yhteiskunnan muutoksen mukana
- Työelämän tekstien ja aineistojen lukutaito ja tulkinta
  - raportit, ohjeet ja määräykset, lomakkeet, työpiirustukset ja –suunnitelmat
- Visuaalinen ja tekninen lukutaito
  - Digitaalisten järjestelmien, kuvioiden, symbolien, käyttöliittymien tulkinta ja käyttäminen, tekoälylukutaito
- Kriittinen ja tiedonhankinnan arviointi
  - Taito hankkia tietoa eri lähteistä, arvioida tiedon ja tietolähteen luotettavuutta, taito soveltaa tietoa työhön
- Viestintä ja vuorovaikutustaidot
  - Alan käsitteiden käyttäminen, taito keskustella ja toimia työyhteisössä sekä verkostoissa, kyky tuottaa ammatillisia tekstejä

# Esimerkkejä monilukutaidon vaatimuksista ammattitaitovaatimuksissa

- keskustelee sekä toimii yhteistyössä asiakkaan ja hänen lähiverkostonsa kanssa
- kysyy työnjohtajalta lisätietoja vahingosta ja vaurioista
- hankkii työtehtävässä tarvittavia lähtöaineistoja kartoista, suunnitelmista ja tietojärjestelmistä
- täyttää huoltoraportin tehdystä huollosta
- raportoi työnsä tuloksista sidosryhmille
- suunnittelee kohderyhmän huomioivaa ja esteettisesti laadukasta sisältöä eri julkaisukanaviin
- käyttää kytkentä-, johdotus-, ajoitus- ja toimintakaavioita ja tunnistaa yleisimmät kaavioiden piirrosmerkit

# Monilukutaito yhteisissä tutkinnon osissa

- Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen
  - Tekstien tuottaminen
  - Eri muotoisten tietojen ja viestien tulkinta
  - Tiedon ja tietolähteiden arviointi
- Yhteisissä tutkinnon osissa hankittu monilukutaito tukee ja vahvistaa ammatillisissa tutkinnon osissa ja niiden työprosesseissa tarvittavaa monilukutaitoa

# Esimerkkejä monilukutaidon vaatimuksista osaamistavoitteissa

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- hakee, käsittelee ja jakaa eri muotoista tietoa
- arvioi digitaalisen sisällön luotettavuutta
- määrittää ja tulkitsee tunnuslukuja (keskiarvon, moodin ja mediaanin) tilastollisista aineistoista
- kuvaa ja perustelee tavanomaisia fysiikan ilmiöitä (liike, voima, energia, lämpö ja sähkö) keskeisillä käsitteillä
- hyödyntää kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteita
- seuraa tulojaan ja menojaan
- hakee monipuolisesti tietoa liikkumisen hyödyistä ja vaatimuksista terveydelle sekä opiskelu- ja työkyvylle ja ottaa tiedot huomioon fyysistä toimintakykyä edistävässä suunnitelmassaan huomioiden myös alakohtaiset vaatimukset opiskelu- ja työkyvyn ylläpitoon

# Kielitaidon ja monilukutaidon kehittymisen tukeminen

- Jokainen opettaja on alansa kielenkäytön, käsitteiden ja tekstikäytänteiden opettaja
- Jokainen opettaja voi tukea kielitaidon kehittymistä kielitietoisella opetuksella ja ohjauksella
- Pedagogiset ratkaisut, jotka hyödyntävät monipuolisesti erilaisia osaamisen hankkimisen tapoja, erilaisia oppimateriaaleja ja ohjaavat reflektioon ja keskusteluun
- Tutkinnon muodostumiseen sisällytettävillä valinnaisilla tutkinnon osilla ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueilla

# Ammatillisen koulutuksen kielitietoisuusverkosto

- Kielitietoisuusverkoston aamukahvit 7.5.2026 kello 8.30–9.30
- Jäseniä kielitietoisuusverkostossa tällä hetkellä noin 520
- Tervetuloa mukaan kielitietoisuusverkostoon:

<https://link.webropolsurveys.com/Participation/Public/121b6321-a5c9-47ff-9fe4-219ff902f234?displayId=Fin2869233>

# Tulevia tilaisuuksia

- 21.4.2026 webinaari: Kielitaitovaatimukset ammatillisessa koulutuksessa  
<https://tapahtumat.oph.fi/kielitaitovaatimukset-ammattillisessa-koulutuksessa-21-4/FI>
- 5.5.2026 webinaari: Ammatillisen koulutuksen oppimisen tuen toimeenpanon tuki  
[https://tapahtumat.oph.fi/ammattillisenkoulutuksenoppimisentuntoimeenpanontuki-9\\_050526/FI](https://tapahtumat.oph.fi/ammattillisenkoulutuksenoppimisentuntoimeenpanontuki-9_050526/FI)

# Avointen oppimateriaalien kirjasto

Maksuttomia  
avoimia oppimateriaaleja  
kaikille eri koulutusasteille.

Käytä opetuksessa tai  
kehitä omaa osaamistasi.

Lue lisää [aoe.fi](https://aoe.fi)-palvelusta



**Ja** osaamistasi.  
**Opi uutta.**

**aoe.fi**



Avointen oppimateriaalien kirjasto



OPETUSHALLITUS  
UTBILDNINGSSTYRELSEN

# Kiitos!

[ammatillinenkoulutus@oph.fi](mailto:ammatillinenkoulutus@oph.fi)

